

woordsoorten

lidwoord

lw

- de
- het
- een

Het meisje zit op de bank en leest een boek.

zelfstandig naamwoord

zn

- namen van mensen, dieren en dingen
- eigennamen (Peter, Amsterdam)
- kan een lidwoord voor worden gezet

Het meisje zit op de bank en leest een boek.
Ze heeft een vrolijk gezicht.

bijvoeglijk naamwoord

bn

- kan voor een zelfstandig naamwoord worden gezet
- zegt iets over het zelfstandig naamwoord

Het kleine meisje leest een spannend boek.
Ze heeft een vrolijk gezicht.

werkwoord

WW

- gaat over iets wat je kunt doen, kunt zijn of wat kan gebeuren
- kan veranderen in een zin
- geeft aan in welke tijd de zin staat

Het meisje **zit** op de bank en **is** vrolijk.
Het meisje **zat** op de bank en **was** vrolijk.

voorzetsel

VZ

- geeft vaak een aanduiding van plaats of tijd
- ook 'kastwoordje' genoemd (op de kast, in de kast, achter de kast)

Het meisje zit **op** de bank. Het boek ligt **naast** haar.
Het meisje zit **in** de trein. Ze gaat **naar** Amsterdam.

voegwoord

VW

- verbindt twee zinnen met elkaar

Het meisje zit in de trein. Ze gaat naar Amsterdam.
Het meisje zit in de trein, **want** ze gaat naar Amsterdam.

telwoord

telw

- **bepaald hoofdtelwoord**: je weet precies hoeveel (twee, zesendertig, miljoen)
- **onbepaald hoofdtelwoord**: je weet niet hoeveel (weinig, veel, alle, sommige)
- **bepaald rangtelwoord**: je weet precies om de hoeveelste het gaat (eerste, zevende, duizendste)
- **onbepaald rangtelwoord**: je weet niet om de hoeveelste het gaat (laatste, middelste, zoveelste)

bijwoord bijw

- geeft meer informatie over het woord waar het bij hoort
- het zegt meestal iets over:
 - een ww: het meisje is vrolijk
 - een ander bijw: het meisje is erg vrolijk
 - een bn: het erg vrolijke meisje
 - een plaats: daar is het vrolijke meisje
 - een tijd: het meisje was gisteren vrolijk

tussenwerpsel tw

- is altijd een uitroep of kreet
- staat meestal los van de rest van de zin

Hé, wat doe je daar?

Kukeleku zegt de haan. Tok tok, zegt de kip.

We mogen geen snoepje, jammer hoor.

voornaamwoord vnw

- verwijst naar een zelfstandig naamwoord
- er zijn verschillende soorten voornaamwoorden:
 - aanwijzend voornaamwoord
 - betrekkelijk voornaamwoord
 - bezittelijk voornaamwoord
 - onbepaald voornaamwoord
 - persoonlijk voornaamwoord
 - uitroepend voornaamwoord
 - vragend voornaamwoord
 - wederkerend voornaamwoord
 - wederkerig voornaamwoord

aanwijzend voornaamwoord aanw vnw

- verwijst nadrukkelijk naar een zelfstandig naamwoord: het wijst iets aan
- het kan niet-zelfstandig worden gebruikt (er staat een zelfstandig naamwoord achter)
- het kan zelfstandig worden gebruikt (er staat geen zelfstandig naamwoord achter)
- deze dit, die en dat zijn de meest gebruikte aanwijzende voornaamwoorden

Wil je dit koekje?

Ja, ik vind dat erg lekker.

betrekkelijk voornaamwoord betr vnw

- verwijst naar (heeft betrekking op) een woord of meerdere woorden die er vlak voor staan.
- de belangrijkste betrekkelijke voornaamwoorden zijn 'die' en 'dat'. Andere betrekkelijke voornaamwoorden zijn 'wie', 'wat', 'hetgeen' en 'welk(e)'

Het meisje **dat** viel, moest hard huilen
De broek **die** ze aanhad, was vies geworden.

bezittelijk voornaamwoord bez vnw

- verwijst naar een bezit (het geeft aan dat iets van iemand is)
- het kan niet-zelfstandig worden gebruikt (er staat een zelfstandig naamwoord achter)
- het kan zelfstandig worden gebruikt (er staat geen zelfstandig naamwoord achter)

Is dat **jouw** fiets, of **haar** fiets?
Onze **meester** is jarig.
Van wie is die pen? Is dat de **mijne** of de **jouwe**?

onbepaald voornaamwoord onbep vnw

- verwijst naar iets vaags (het is niet precies bepaald; het is dus onbepaald)
- het kan een onbepaald persoon of ding zijn

Iedereen kreeg een koekje.
Sommige kinderen dachten dat het niet lekker zou zijn.
Maar uiteindelijk waren **alle** koekjes op!

persoonlijk voornaamwoord pers vnw

- verwijst naar een persoon of naar meerdere personen

Kun **jij** spelen? Dan fiets ik naar **jou** toe.
Selin en Finn spelen samen. **Zij** hebben veel plezier.

uitroepend voornaamwoord

uitr vnw

- verwijst niet, maar wordt gebruikt om iets uit te roepen.
- het drukt een emotie uit, zoals verbazing of boosheid.

Wat een slecht weer!

Wat grappig!

Zo'n lief hondje!

Zulke lekkere frietjes!

vragend voornaamwoord

vr vnw

- verwijst naar personen of dingen en 'vraagt' daar iets over
- het kan niet-zelfstandig worden gebruikt (er staat een zelfstandig naamwoord achter)
- het kan zelfstandig worden gebruikt (er staat geen zelfstandig naamwoord achter)

Welk spelletje wil jij doen?

Wat vind je leuker: buiten- of binnenspelen?

Wie wil er tikkertje doen?

wederkerend voornaamwoord

wkd vnw

- verwijst naar het onderwerp in de zin
- wanneer de zin in de derde persoon ('hij-vorm') wordt gezet, verandert het wederkerend voornaamwoord in 'zich'

Ik verveel me. Hij verveelt zich.

Wij schamen ons. Hij schaamt zich.

Jullie vergissen je. Hij vergist zich.

wederkerig voornaamwoord

wdg vnw

- elkaar (en elkander en mekaar)

We schudden elkaar de hand: "We zien mekaar morgen weer!"

Zij hebben elkaar gisteren gezien.

Conan en Rosalie groeten elkaar.